

BÍLÉ ZLATO

„Neobyčejný příběh Thomase Pellowa a milionu evropských otroků v severní Africe“.

Giles Milton ji napsal podle skutečného životního příběhu skutečného bílého otroka, Angličana, který po návratu z Afriky do vlasti sepsal svoje paměti. Ty pak byly poprvé knižně vydány v roce 1740. A to také bude, podle mého mínění, ten pravý důvod, proč se ona kniha tak těžko shání – neměli bychom se přece dozvědět, že běloši byli muslimskými hrdlořezy přepadáni ve svých domovech při pobřeží Evropy od Řecka po Island, nebo že byly přepadány jejich lodě, ať už rybářské nebo obchodní, plující z Evropy či z Ameriky. Neměli bychom vědět, že byli ze svých domovů a lodí unášeni, poutáni okovy, prodáváni na otročích trzích v Maroku, Alžíru, Tunisu a Tripolisu jako zvířata, že byli mučeni, sadisticky zabíjeni, drženi v příšerných podmínkách, vystaveni krutému zacházení a podrobeni nekonečné vysilující dřině, nebo bitím a mučením nuceni ke konverzi na islám. Kdybychom se to dozvěděli, možná bychom přehodnotili svůj pohled na dějiny otrokářství, které je nám vykládáno tak, že jen a pouze běloši byli otrokáři a jen a pouze černoši byli otroky. Možná bychom také poopravili svůj pohled na kolonialismus a vinu bílého muže. Možná bychom si pak pomysleli něco v tom smyslu, že ano, Evropané okupovali severoafrické muslimské země, ale patří jim to, protože tyto země po dobu 300 let vysílaly svoje lupiče a piráty, aby terorizovali bílé Evropany všude, kde na ně narazili.

Z knihy se ale dozvíme i další fakta, která nám nejsou běžně předkládána k vědění: Arabové sice také podnikali výpravy do střední Afriky za účelem pochytní nebo výkupu černých otroků. Měli však zájem především o velmi mladé černochoy, případně o děti, protože je sice zotročovali, ale ve zcela jiném smyslu, než bychom si mysleli. Černoši byli určeni k přípravě ve speciálních školách, kde z nich vychovali sadistické dozorce otroků a kruté a krvelačné členy sultánovy osobní gardy. Tito černoši pak byli sultánovi fanaticky oddáni.

Černí dozorcí dohlíželi na evropské otroky, kteří byli nuceni 15 hodin denně pracovat na stavbách palácových budov, vystaveni žhavému slunečnímu žáru, bez přestávky, o hladu a žízní. Za každý sebemenší přestupek nebo zpomalení tempa byli černochoy krutě bití nebo jinak fyzicky trestáni. Sultán každý den dohlížel na stavební práce, doprovázen suitou svých černošských strážců. Pokud si všiml bílého otroka, který pracoval pomalu, nebo se mu na něm nezdálo cokoliv jiného, dal pokyn svým černochoům, a ti ihned vykonali trest. Oblíbené bylo tzv. pohazování, kdy tři černoši vzali mezi sebe bílého otroka a vyhazovali ho do výšky tak, aby dopadl na zem podle toho, jak sultán určil. Měli v tom takovou praxi, že na první pohození mohli nešťastníka zabít, když ho nechali spadnout na hlavu a zlomit si vaz, nebo mu dokázali rozdrtit rameno, nebo způsobit jiné zranění.

Hlavní hrdina příběhu, Thomas Pellow, byl unesen muslimskými piráty z lodi svého strýce ve věku dvanácti let. Jeho strýc v otroctví zemřel, ale Thomasovi se podařilo přežít. Bitím a hladověním byl donucen přestoupit na islám, musel vykonávat vysilující práce, později byl odeslán do otrockých vojenských oddílů a v nich nucen bojovat v sultánových válkách. Byl několikrát raněn, účastnil se také otrokářské výpravy do střední Afriky, jejímž cílem bylo získat černochoy pro doplnění stavu sultánovy gardy.

Třikrát riskoval život při pokusu o útěk, ale až na potřetí byl úspěšný. Do Anglie se vrátil po třidvaceti letech otroctví. Když byl obyvateli rodného města přiveden do svého domu, svoje rodiče zprvu nepoznal a oni nepoznali jeho.

Zde jsem pro vás vybral něco málo z textu knihy:

Korzáři ze Salé se rychle naučili mistrovsky ovládat lodi s ráhnovými plachtami, což jim umožnilo rozšířit útoky hluboko do severního Atlantiku, a záhy shromáždili flotilu čtyřiceti lodí. Drancovali bez ustání a útočili na vesnice a námořní přístavy přímo na pobřeží Španělska, Portugalska, Francie a Anglie. Jeden korzár ze Salé, Amurates Rayobi, dovedl více než deset tisíc válečníků do Španělska, jehož pobřeží nelítostně vyplnili. Tento úspěch dodal odvahy jejich souvěrcům v jiných částech Berberska.

Al-ghuzát z Alžíru se zaměřovali na zranitelné obchodní lodě proplouvající Gibraltarským průlivem. Bylo pro ně štěstím, že své útoky podnikali v začátcích věku merkantilismu, kdy se na volném moři dala získat bohatá kořist. Mezi roky 1609 a 1616 se zmocnili ohromujícího počtu 466 anglických obchodních lodí. Krále a ministry po celé Evropě ochromoval pocit bezmoci. Sir Francis Cottingham, jeden z tajemníků korunní rady krále Jakuba I., si postěžoval, že „síla a opovážlivost berberských pirátů nyní dosáhly takového stupně (...), že jsem nikdy nepoznal nic, co by na tomto dvoře způsobilo větší žal a rozrušení, než každodenní zprávy o nich.“

(...)

Tento muž, svým druhům známý jako Murád Rejjis (...) se po několika letech vydal na pozoruhodnou lupičskou výpravu na Island. Jeho flotila tří lodí zakotvila v Reykjavíku, kde Murád své muže vysadil a potom město vyplnil. Triumfálně se vrátil do Salé se čtyřmi sty zotročenými Islandčany – muži, ženami i dětmi. Také Wales byl opakovaně napadán a několik ničivých útoků postihlo rybářské flotily v Newfoundland Banks. V roce 1631 spáchal zrak Muráda Rejjise na hustě osídleném pobřeží jižního Irska. Postavil sílu dvou set islámských vojáků a vyplul s nimi do městečka Baltimore. Když vyrazili s tasenými meči na břeh, zastihli obyvatele zcela nepřipravené. Murád odvedl 237 mužů, žen a dětí a odvezl je do Alžíru, kde, jak věděl, na nich hodně vydělá.

Tou dobou dlel ve městě francouzský kněz Pierre Dan, který získal od úřadů povolení pečovat o duchovní potřeby svých zotročených souvěrců. Dan se stal svědkem prodeje nových zajatců na dražbě otroků. „Byla to žalostná podívaná vidět je vystavené na trhu,“ napsal. „Ženy byly odděleny od svých manželů a děti od otců.“ Dan bezmocně přihlížel, jak „na jedné straně byl prodán manžel, na druhé straně jeho žena, zatímco jejich dcera jí byla vyrvána z rukou bez naděje, že se spolu kdy shledají.“

(...)

Černí strážci byli absolutními pány otroků, jež měli na starosti, a mnohé Múláj Ismaíl pečlivě vybral pro jejich tělesnou sílu a ochotu své zajatce bít. Germain Mouette podal živé písemné vyličení svého prvního setkání se strážcem francouzských otroků, jehož samozvanou úlohou bylo zajišťovat, aby tito muži žili co nejžalostněji. Tento „černoch, ohromně vysoké postavy, staršného vzhledu a s hlasem tak hrozným jako štěkot Kerberův“, byl surový tyran a stále svíral „v ruce hůl úměrnou své výšce, s níž každého z nás pozdravil, a pak nás odvedl do skladišť, abychom si vybrali zvlášť těžké krumpáče. „Mouettův strážce byl zvyklý v noci svázat muže řetězy a dělalo mu sadistické potěšení francouzské zajatce trýznit. „V našich vězeních nebylo v noci slyšet nic jiného, než bezútěšné sténání, vyvolávané prudkými bolestmi, jež nám působilo bití“, psal Mouette.

O celkovém počtu bílých křesťanských otroků v severní Africe se ze závěrečné kapitoly „Poznámky a prameny“ dozvíme následující:

Davis podrobně prozkoumal korzárské aktivity od šestnáctého do osmnáctého století a sestavil také seznam všech dostupných počtů otroků za toto období. Kromě toho vzal v úvahu úmrtnost zajatců, ať umírali následkem mučení, či nemocí, a počty těch, jež kněží a vyslanci vykoupili. Dospěl k závěru, že mezi roky 1530 a 1780 „muslimové na berberském pobřeží zotročili určitě milion a dost možná dokonce milion a čtvrt bílých, evropských křesťanů“.

Knihu Bílé zlato vám vřele doporučuji k přečtení a pokud byste na ni kdekoliv narazili, zcela určitě si ji kupte. Nebudete litovat. Je napsána živým stylem a ačkoliv nejde ani tak o román, jako spíše o životopis či o literaturu faktu, jakmile se jednou pustíte do čtení, nebudete se chtít odtrhnout.

Historie bílého otroctví je smutná a pobuřující. Je o to smutnější a o to více pobuřující, čím více si uvědomíte, jak jste byli dosud o fenoménu otrokářství informováni a jak jste nyní informováni o islámu, muslimech a jejich masovém pronikání do Evropy. Myslíte si snad, že se něco na islámu nebo muslimech od doby, jenž je v knize Bílé zlato popisována, změnilo? Myslíte, že by s námi dnes zacházeli jinak, než jejich pradědové zacházeli s našimi pradědy?

Ale aby závěr tohoto krátkého předsavení mé oblíbené knihy nebyl tak pesimistický, prozradím vám, že ani závěr samotné knihy nebyl smutný. Dokonce bych řekl, že vžijete-li se do žalostného příběhu muslimy zotročených bělochů, bude vám samotný konec tohoto úseku historie připadat velmi radostný:

V létě 1816 vyslala anglická vláda do Středozemního moře silnou flotilu. Jejím úkolem bylo „přesvědčit“ berberské vládce, aby přestali chytat a prodávat evropské zajatce. Velením této flotily byl pověřen Sir Edward Pellow, potomek hlavního hrdiny našeho příběhu. Jeho impozantní loďstvo připlulo k Alžíru koncem srpna 1816. Zakotvil svou vlajkovou loď Queen Charlotte v alžírské zátoce a poslal vládnoucímu dejovi Umarovi nekompromisní poselství. Umar dostal jednu hodinu na to, aby bezpodmínečně kapituloval, propustil otroky a navždy se zřekl obchodu se zajatými Evropany. Když dej neodpověděl, Pellow vyhlásil válku.

(...)

Bitva začala osamělým výstřelem z pozemní baterie těsně u pobřeží. Nikdy se nedozvíme, zda byl vypálen náhodou nebo ne, ale rozzuřeného Pellowa přiměl ke strašné odpovědi. Již předtím sdělil všem svým kapitánům, jaký bude signál k akci. Nyní, v hrdém postoji na palubě své vlajkové lodi, pozvedl svůj klobouk vysoko nad hlavu, chvíli ho podržel bez hnutí, a potom jím mávl dolů k palubě. Jakmile to učinil, ozval se hromový hřmot, neboť všechny lodi jeho flotily zahájily palbu.

(...)

Zatímco se obyvatelé Alžíru vrhli do úkrytů, další lodě Pellowovy flotily podnikaly jeden soustředěný útok za druhým a stovkami dělových koulí bušily do pevností, baterií a opevněných domů. (...) Dejovy síly kladly tuhý odpor a pálily na Pellowovu flotilu stále více dělových salv. Velitel lodi Impregnable hlásil půldruhé stovky mrtvých a raněných, zatímco loď Glasgow byla zasažena desítkami střel. Ještě znepokojivější byla přesnost Umarových ostřelovačů a ostrostřelců. Jedna jejich skupina se skrývala u baterie na vnějším konci přístavní hráze, odkud mohli rozeznat důstojníky v krásných uniformách na palubách britských lodí. Několik jich upíralo zraky na Pellowa, neboť si byli vědomi, že jeho smrt by byla pro útočící síly ničující ranou. Dvě střely z mušket čistě prolétly Pellowovým oděvem, ale jako zázrakem ho nezranily. Třetí roztránila dalekohled, který svíral pod levou paží. Jak se stupňoval zápal bitvy, uvízla mu v čelisti velká dřevěná třiska a odražená střela ho zasáhla do nohy.

Troufalost Umarových sil s postupujícím dnem rostla. Na Pellowových lodích působily spoušť, jejich těžké střely tříštily lodní žebrovní a ochromovaly lanová a plachty. „Nohy, ruce, krev, mozky a roztrhaná těla byly rozesety všemi směry“, napsal poručík John Whinyates. „Vaše nohy mohly stěží uniknout kluzkosti podlahy, která byla zmáčena krví.“ Pellow však odmítl stáhnout se do bezpečí, protože věřil, že jeho svatou povinností je bojovat až do smrti. „Bitva byla doslova zápasem mezi hrstkou Britů ve službách ušlechtilé věci křesťanství a hordou fanatiků“, napsal.

Když se nad Alžírem snesl soumrak, bitevní štěstí se začalo zvolna obracet. Do deseti hodin britské síly zasypaly Alžír více než padesátí tisíce dělových koulí a proměnily hlavní městské baterie v trosky. Pellow nyní mohl obrátit pozornost na velké korzárské loďstvo v přístavu. Na lodi, stojící těsně vedle sebe, dal s ničivým účinkem vystřelovat zápalné náboje a šrapnely. V jednu hodinu v noci bylo již v přístavu všechno v plamenech a oheň se odtud jako z jádra rychle rozprostíral k městu.

Když nastal úsvit příštího dne, (...) velká část města ležela v troskách a celé čtvrti Alžíru přestaly existovat. (...) Bylo zabito více než dva tisíce Alžířanů, mezi nimi mnoho korzárů, a ještě více jich bylo smrtelně zraněno. Britské ztráty činily 141 mrtvých a 74 zraněných. Pellow toužil obnovit vojenské operace hned za rozbřesku, ale záhy zjistil, že dalších akcí již není třeba. Alžírský dej krátce obhlédl své kdysi slavné hlavní město a uvědomil si, že v boji již pokračovat nemůže. Bezpodmínečně se vzdal, což byla ponižující rána jeho pýše, a podřídil se všem požadavkům britského velitele. Mezi nimi bylo propuštění všech zbývajících otroků v Alžíru a zrušení křesťanského otroctví navždy.

Když jsem četl předcházející řádky v knize, měl jsem pocit hrdosti a zadostiučinění. Potupná pouta bílých otroků byla rozlomena, protože hrstka odhodlaných statečných mužů pro ně vybojovala spravedlnost po staletích otroctví, teroru, křivd, loupeží a násilí, páchaného muslimskými nájezdníky.

Snad příklad těchto mužů historie bude následován činy mužů současnosti.

Evropa takové muže naléhavě potřebuje!

